



SENAT RP

ZAPIS STENOGRAFICZNY

Wspólne posiedzenie
Komisji Ustawodawczej (333.)
oraz Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji (219.)
w dniu 18 listopada 2014 r.

VIII kadencja

Porządek obrad:

1. Pierwsze czytanie projektu ustawy o zmianie ustawy o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw (cd.) (druk senacki nr 704).

(Początek posiedzenia o godzinie 17 minut 06)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodniczący Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji Michał Seweryński)

Przewodniczący Michał Seweryński:

Dobry wieczór państwu.

Otwieram wspólne posiedzenie Komisji Ustawodawczej oraz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji Senatu poświęcone pierwszemu czytaniu projektu ustawy o zmianie ustawy o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw.

Otrzymali panowie senatorowie... Może najpierw grzecznie powitam wszystkich gości: pana ministra i współpracowników, a także inne osoby reprezentujące zaproszone instytucje.

Otrzymali panowie senatorowie zestawienie wniosków do ustawy sporządzone przez nasze Biuro Legislacyjne. Poprosiłbym panią Beatę Mandylis, głównego legislatora, o krótkie zreferowanie tych wniosków przed dyskusją i głosowaniem.

Proszę bardzo.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Dziękuję bardzo.

Szanowni Państwo!

Zgodnie z założeniami, które przedstawiłam na ostatnim posiedzeniu komisji, miało miejsce takie spotkanie konsultacyjne z państwem z ministerstwa. W tym miejscu chciałabym serdecznie podziękować... Odbiliśmy dwa kilkugodzinne spotkania – efekt tych prac jest przedstawiony w zestawieniu. Nie śmiałabym zatem przedstawiać tego zestawienia jako własnej pracy – jest to efekt naprawy wysiłonej pracy nie tylko mojej, ale także państwa z Ministerstwa Sprawiedliwości, którzy wspomagali mnie przy pracach nad tym projektem. Wiele spośród propozycji poprawek, które są tutaj przedstawione, zostało wypracowanych wspólnie, przez nas i z pomocą państwa. O ile wiem, jest na nie wstępna zgoda. Z tym że oczywiście na bieżąco będziemy na ich temat dyskutować. Państwo senatorowie będą podejmować decyzje co do tego, czy zgadzają się z przedstawionymi propozycjami.

W przypadku wielu punktów nie ma propozycji poprawki – zestawienie to uwzględnia wszystkie opinie do projektu, które były przedstawione, również te, które nie

spotkały się z poparciem ani ministerstwa, ani moim jako osoby, która ten projekt tak jakby zapoczątkowała i pisała w tej sprawie uzasadnienie.

Może zacznę – nie wiem, czy pan przewodniczący wyrazi na to zgodę – od przedstawienia poszczególnych zmian. One są w takiej kolejności jak przedstawiony projekt... Prosiłabym, żeby państwo z ministerstwa również, gdyby zechcieli, swoje stanowisko przedstawiali, po czym ewentualnie, jeżeli w danym przypadku jest propozycja poprawki, państwo senatorowie mogliby na bieżąco decydować, czy taką zmianę chcą wprowadzać.

(*Głos z sali:* Głosować na bieżąco?)

Tak, bo tych wniosków jest sporo. Dzięki temu przyspieszymy, usprawnimy pracę. Dziękuję.

Przewodniczący Michał Seweryński:

To jest oczywiście bardzo rozsądna i produktywna propozycja, ale chciałbym zwrócić uwagę panów senatorów na to, że nie we wszystkich przypadkach mamy konkretną propozycję poprawki. Gdyby panowie chcieli przejść... zgłosić własną poprawkę, to trzeba zaznaczyć... To będzie poprawka zgłoszona przez panów senatorów, a nie zaproponowana przez Biuro Legislacyjne.

Bardzo proszę.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Dziękuję serdecznie.

Szanowni Państwo, pierwsza uwaga dotyczy art. 1 i stanowiska zajętego przez Krajową Radę Sądownictwa, która skrytykowała odejście od pojęcia „przestępstwo” na rzecz pojęcia „czyn zabroniony”. Podobne stanowisko zajmuje Fundacja „Dzieci Niczyje” – jest ono opisane w pkt 2 tego zestawienia. Założenia co do tego, dlaczego w projekcie znalazło się pojęcie „czyn zabroniony”, a nie „przestępstwo”, przedstawione były w uzasadnieniu. Ja może przypomnę. Chodzi o to, że jeśli mówimy o przestępstwie, to potrzebne jest przypisanie winy sprawcy, podczas gdy dyrektywa wskazuje na to, że sytuacja sprawcy nie powinna mieć wpływu na kompensatę dla ofiary przestępstwa. Jeżeli jest ofiara przestępstwa, jeżeli jest informacja, zgłoszenie o przestępstwie i jest osoba, która ucierpiała, nie jest konieczne stwierdzanie winy sprawcy tego przestępstwa. Takie były założenia dyrektywy, takie są założenia kom-

pensaty. Tak że tutaj nie zgadzamy się z tym, aby odchodzić od pojęcia „czyn zabroniony”, tym bardziej że przyjęcie tej terminologii pozwoli również na objęcie tą ustawą wszystkich osób pokrzywdzonych czynami zabronionymi popełnionymi przez nieletnich.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Może dodam słowo... Jeżeli panowie senatorowie się zgadzają, to znaczy, że poprawki nie trzeba... Gdybyśmy wprowadzili ewentualną poprawkę, to zawężilibyśmy zakres działania ustawy. Nie ma propozycji poprawki, więc idziemy dalej.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Uwaga trzecia dotyczy uwagi zgłoszonej przez prokuratora generalnego w jego opinii. Chodzi o uzupełnienie art.1, to jest art. 2 ustawy matki. W tym przypadku jest propozycja poprawki, która polega na tym, żeby...

(Rozmowy na sali)

...wskazać, iż chodzi o czyn zabroniony polegający na... Przepraszam, chodzi tu o definicję ofiary. Mamy tutaj napisane, kto jest ofiarą: ofiarą jest osoba fizyczna, która na skutek czynu zabronionego – i tutaj byłoby uzupełnienie – doznała ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. O co chodzi? Usunęliśmy numery poszczególnych przepisów kodeksu karnego, które wskazywały na skutki, jakich doznała osoba, która jest pokrzywdzoną...

(Rozmowy na sali)

Nie, przepraszam... Chodzi o... Ten lekki gwar... Zaczęłam wsłuchiwać się w głosy osób, które dyskutowały i po prostu... Chodzi o uzupełnienie... Dawniej to był art. 156 i 157; uszczerbki na zdrowiu, które tam są opisane, tam są wskazane... Teraz chodzi o uzupełnienie, o dodanie wyrazów „ciężkiego uszczerbku na zdrowiu”.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Ja mam w tej sprawie pytanie. Czy naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia trwający dłużej niż siedem dni – to jest obecne brzmienie – nie oznacza również ciężkiego uszczerbku na zdrowiu?

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Panie Przewodniczący, wydaje się, że wcześniejszy zapis oznacza... Ale argumentacja prokuratury jest bardzo dobra, a odnosi się do, można powiedzieć, doświadczeń sędziów i do orzecznictwa w zakresie art. 156 i 157. Sędziowie, którzy orzekają obecnie na przykład w sprawach karnych, mieliby rozterkę, czy to dotyczy również ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Żeby tych rozterek nie było – chodzi zatem, powiedziałabym, o wszystko z art. 156 i 157 – uważamy za wskazane dodać...

Przewodniczący Michał Seweryński:

Ja wycofuję swoją uwagę, chociaż uważam ją za trafną. Jeśli przyznaje się rekompensatę za mniej, to tym bardziej za więcej... Ale nie chcę komplikować sprawy. Sędziom rzeczywiście trzeba pomóc w stosowaniu przepisów.

Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos w tej sprawie?

Skoro nie, to zgodnie z pani sugestią możemy tę poprawkę przegłosować. Prawda? Ja tę propozycję przejmuję i poddaje poprawkę pod głosowanie.

Czy panowie senatorowie są za przyjęciem tej poprawki? (13)

Kto jest przeciw? (0)

Kto się wstrzymał? (0)

Dziękuję. Poprawka została przyjęta.

Proszę dalej.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Kolejna uwaga to uwaga Sądu Najwyższego, która dotyczy wprowadzenia definicji organu pomocniczego w słowniczku ustawy.

Szanowni Państwo, organ pomocniczy został zdefiniowany w art. 10 i tam też wskazane zostały uprawnienia i obowiązki organu pomocniczego, jego właściwość. Z praktycznego punktu widzenia wydaje się, że przeniesienie na obecnym etapie prac definicji organu pomocniczego na początek ustawy, do słowniczka wywołałoby następne uwagi, pytania dlaczego na przykład organ orzekający nie jest zdefiniowany w słowniczku itd. Wówczas trzeba by było przebudować całą ustawę, chyba nawet jeden artykuł nie pozostałby bez zmian. Wprowadzenie ewentualnej poprawki w tym zakresie zobligowałoby nas właściwie do zbudowania nowej ustawy. Wydaje się, że osoby... sędziowie, którzy zapoznali się już z tą ustawą, wiedzą, że kwestie związane z organem pomocniczym znajdują się w tych dalszych częściach ustawy. Dziękuję.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Czy panowie senatorowie chcą zabrać głos w tej sprawie?

Skoro nie, to przechodzimy do następnego punktu.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Kolejna uwaga została zgłoszona przez Ministerstwo Sprawiedliwości i wskazywała, by warunkiem wystąpienia z wnioskiem o kompensatę było złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa.

Ponieważ likwidujemy art. 7 i będący jego konsekwencją art. 13... Obecnie postępowanie w sprawie o kompensatę jest bardzo ściśle związane z postępowaniem karnym prowadzonym w sprawie o przestępstwo, które było źródłem szkody zaistniałej u pokrzywdzonego. Ministerstwo proponuje, że skoro ma nie być art. 7... Chodzi o to, żeby nie było tak, że ktoś przyjdzie na przykład ze złamaną ręką

i powie, że był ofiarą przestępstwa, w związku z czym prosi o kompensatę. A żeby zaistniało daleko idące prawdopodobieństwo, że miało miejsce przestępstwo, powinno nastąpić jego zgłoszenie w formie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Proszę zwrócić uwagę na fakt, że tutaj nie ma czynu zabronionego... Odchodzimy od pojęcia „czyn zabroniony” i stosujemy termin „przestępstwo”, co jest związane z nazwą tego dokumentu: zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. Jeżeli taki dokument powstanie i będzie w posiadaniu osoby, która chce ubiegać się o kompensatę... Warunkiem złożenia wniosku o kompensatę będzie istnienie takiego dokumentu. Poza tym chodzi tu także o konsekwencje prawne. Jeżeli ktoś fałszywie zawiadamia o popełnieniu przestępstwa, to sam popełnia przestępstwo. To jest jakby bariera po to, żeby nikt bezpodstawnie nie zgłaszał roszczeń w kwestii kompensaty, nie mając świadomości odpowiedzialności karnej za to, że złoży fałszywe oświadczenie w tym zakresie.

Jest tu propozycja poprawki. Proszę zwrócić uwagę na sformułowanie: odpis zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa jest jedno, a pokrzywdzonych może być wielu, w związku z czym chodzi o to, żeby oni się nie spierali, żeby nie było tak, że prawo do kompensaty ma ten, który jako pierwszy złoży... Chodzi zatem o odpis. To jest propozycja piąta.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Poza tym zawiadomienie pozostaje tam, gdzie się je złożyło...

Panowie Senatorowie, ja przejmuję tę propozycję. Poddaję poprawkę pod głosowanie.

Kto jest za przyjęciem poprawki? (13)

Kto jest przeciw? (0)

Kto się wstrzymał? (0)

(Wypowiedzi w tle nagrania)

Jeszcze raz pytam: kto jest przeciw?

Kto się wstrzymał? (0)

(Głos z sali: Czternaście?)

Dziękuję.

Następna propozycja.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandyliś:

Szanowni Państwo, uwagi szósta i siódma dotyczą kwoty kompensaty. Propozycja poprawki... Być może panowie senatorowie będziecie oponować wobec tej poprawki, więc od razu powiem, co leży u źródła zaproponowania takiej właśnie treści. Fundacja Pomocy Ofiarom Przestępstw wniosła o to, aby zrezygnować z określenia kwoty maksymalnej kompensaty na rzecz wprowadzenia jakiejś kwoty bazowej lub na przykład określania tej wysokości maksymalnej w relacji do minimalnego wynagrodzenia. Chodzi o to, żeby ta kwota maksymalna miała charakter ruchomy, zmieniała się w miarę zmieniających się, że tak powiem, warunków w kraju, żeby to nie była kwota stała, czyli te 25 tysięcy. Ministerstwo ma co roku do dyspozycji określone środki, które od wielu lat nie za bardzo nie zwiększają, więc ta kwota 25 tysięcy... Poza tym osoby, które korzystają z usta-

wy, kiedy widzą określoną sumę, a nie ma odniesień do jakiś kwot bazowych czy wynagrodzeń... Wówczas trudno jest im obliczyć, jakiej kwoty mogą oczekiwać.

Teraz propozycja poprawki wynikająca z opinii Krajowej Rady Sądownictwa. Krajowa Rada Sądownictwa napisała bardzo ciekawą opinię, w której zaznaczyła, że jeżeli ustanowimy dolną granicę kompensaty w postaci na przykład 1 tysiąca zł, to pojawią się wątpliwości, czy oznacza to, że bez względu na wysokość szkody... Powiedzmy, że ktoś poniósł koszty rzędu 150 zł i składa wniosek o kompensatę. Czy on dostanie 1 tysiąc zł pomimo tego, że jego koszty były mniejsze? A może osoby, które poniosły koszty mniejsze niż 1 tysiąc zł, nie mogą się ubiegać o kompensatę? W związku z tymi wątpliwościami Krajowa Rada Sądownictwa proponuje, żeby zrezygnować z określania dolnej granicy kompensaty. To będzie oznaczało, że każdą szkodę – nawet o wartości 150 czy 200 zł – będzie można, jeżeli ktoś wniesie sprawę... Trzeba mieć świadomość, że jest to sprawa sądowa, która będzie trwała, i że trzeba przedstawiać dowody itd. Jeśli ktoś uzna, że te 120 zł warte jest tego zachodu, to będzie miał drogę otwartą. Obecne wskazanie 1 tysiąca zł jako minimalnej kwoty kompensaty zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa mogłoby wskazywać na konieczność oddalania wniosków, które opiewałyby na kwoty niższe niż 1 tysiąc zł. I stąd taka propozycja.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Dziękuję.

Czy są uwagi panów senatorów do tej propozycji poprawki?

Przejmuję ją.

Kto z panów senatorów jest za przyjęciem tej poprawki? (11)

Kto jest przeciw? (0)

Kto się wstrzymał? (1)

Dziękuję. Poprawka została przyjęta.

Proszę o następną uwagę.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandyliś:

To jest propozycja, która została przedstawiona przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Można powiedzieć, że była ona konsekwentnie przedstawiana od samego początku prac. Jest ona związana z tym, że art. 322 kodeksu postępowania karnego nie jest przez sędziów stosowany powszechnie w sprawach o kompensatę, mimo iż przepis ten obowiązuje. W przypadkach trudności dowodowych sędziowie po prostu rezygnują z przyznania kompensaty. Zastosowanie art. 322 pozwala... Gdy niemożliwe jest ściśle udowodnienie wysokości żądania, sąd może w orzeczeniu zasądzić odpowiednią sumę według własnej oceny. W związku z tym sędzia może sam miarkować wysokość tej kompensaty.

Ministerstwo na początkowym etapie prac proponowało odesłanie do art. 322. Biuro Legislacyjne nie zgadzało się na to, ponieważ wydaje się, że art. 322 jako obowiązujący w systemie i tak powinien być stosowany. Zastanawialiśmy się nad tym, jak, że tak powiem, przewalczyć jego stosowa-

nie – on powinien być stosowany, a nie jest – jak wskazał sędziom, że mogą miarkować wysokość tej kompensaty. Wypracowaliśmy następujący model: przepis odpowiadający art. 322 k.p.c. wpisalibyśmy wprost do ustawy tylko w zakresie dotyczącym kompensaty, tylko w tych sprawach. Tak więc sędziowie orzekając w innych sprawach cywilnych, opieraliby się, gdyby chcieli oczywiście, na art. 322, a w przypadkach orzekania w sprawach o kompensaty mieliby osobny wyraźny przepis. Dziękuję.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Dziękuję.

Czy panowie senatorowie mają uwagi?

Ja mam uwagę. Ja uważam, że taka poprawka jest niepotrzebna, bo to, że sąd może miarkować wysokość kompensaty, jest implicite zawarte w poprawionym art. 6 ust. 1. Ten pułap jest ustanowiony na poziomie 25 tysięcy, co oznacza, że sąd w ramach tego pułapu może, zgodnie z oceną dowodów... Jasne jest, że on wtedy sam wyznaczy granicę tej kompensaty. Ja mam wątpliwości co do tego, czy proponowany przepis jest potrzebny.

Senator Piotr Zientarski:

Ja wyjątkowo mam inne zdanie niż pan profesor, pan przewodniczący, bo pkty 7 i 8 dotyczą jednak zupełnie innych materii. Tutaj jest poruszony problem dowodowy, nie problem materialny. Mówi się, że kiedy nie można udowodnić... To nie jest kwestia wysokości kompensaty – tu chodzi o wskazanie, że jest możliwa swobodna ocena sądu w sytuacji, w której... Chodzi o to, żeby dążenie do tego ścisłego udowodnienia wysokości żądania nie była, że tak powiem, bezwzględna przesłanką przedłużającą postępowanie. Ja tak odbieram ratio legis tego przepisu. Dlatego ja byłbym za tym, żeby taką propozycję przyjąć.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Zupełnie nie jestem przekonany, bo jasne jest, że sąd przeprowadza postępowanie dowodowe po to, żeby ustalić, czy są podstawy do kompensaty, a potem sam wyznacza wysokość kompensaty. Pozostaniemy przy swoich zdaniach, Panie Przewodniczący.

Wobec tego zapytuję, kto z panów senatorów...

Pan minister chciałby coś powiedzieć?

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Rozumiemy. To jest przecież propozycja ministerstwa.

Kto z panów senatorów jest gotów przejąć tę propozycję poprawki?

(Senator Piotr Zientarski: Ja przejmuję...)

Pan senator Zientarski.

Poddaję tę poprawkę pod głosowanie.

Kto z panów senatorów jest za jej przyjęciem? (7)

Kto jest przeciw? (3)

Kto się wstrzymał? (1)

Poprawka została przyjęta.

Proszę o następną.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Szanowni Państwo, ta propozycja jest związana ze stanowiskiem komisji kodyfikacyjnej – w trakcie prac ministerstwu udało się zasięgnąć oficjalnej opinii komisji kodyfikacyjnej w kwestii stosowania przepisów dotyczących zaliczki. Obecnie w projekcie senackim w art. 6 ust. 3–7 mamy przepisy dotyczące możliwości uzyskania zaliczki. Ministerstwo proponowało, aby zapisać, że w sprawach o kompensatę stosuje się przepisy art. 753¹ kodeksu postępowania cywilnego. Ale w tych przepisach nie byłoby bezpośredniego wskazania na możliwość stosowania tego przepisu w sprawach o kompensatę. W związku z czym komisja kodyfikacyjna, można powiedzieć, dała nam swoje błogosławieństwo w kwestii zmiany kodeksu postępowania cywilnego, treści art. 753¹ poprzez dopisanie tam kwestii kompensaty. Chodzi zatem o dopisanie możliwości orzekania zaliczkowego, która jest wskazana w art. 753¹, o dopisanie możliwości stosowania tych przepisów w sprawach o przyznanie państwowej kompensaty przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych, w części na pokrycie niezbędnych kosztów leczenia, rehabilitacji lub pogrzebu. W celu zabezpieczenia sytuacji osób ubiegających się o kompensatę niejako wpisaliby się te sprawy do przepisu, który stanowi, że nie byłoby konieczne, nie byłoby wymagane uprawdopodobnienie interesu prawnego... Dzięki temu te osoby miałyby, że tak powiem, ułatwioną możliwość uzyskania środków.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Wszystko jasne.

Kto z panów senatorów chce zabrać głos? Nikt.

Ja przejmuję tę propozycję poprawki.

Kto z panów senatorów jest za przyjęciem tej poprawki? (12)

Kto jest przeciw? (0)

Kto się wstrzymał? (0)

Dziękuję. Poprawka została przyjęta.

Proszę o zreferowanie następnej propozycji.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Następna uwaga, a właściwie uwagi – dziesiąta, jedenasta i dwunasta – dotyczą art. 6 ust. 3, 4 i 6. Właściwie to zostały one wykluczone w związku z głosowaniem, które państwo przed chwilą przeprowadzili. W efekcie tego głosowania nie będzie w ustawie tych przepisów dotyczących zaliczki, w związku z czym te uwagi stają się bezprzedmiotowe.

(Przewodniczący Michał Seweryński: To dalej. Trzynasta...)

Uwaga trzynasta jest uwagą... Naprawdę napracowaliśmy się nad tą propozycją. Państwo z Ministerstwa Sprawiedliwości zgodzili się na wykreślenie art. 7 i 13, czyli tych artykułów, które ograniczały możliwość uzyskania kompensaty. Wypracowany został nowy tekst art. 7a, który wskazuje zgodne z konwencją i dyrektywą podstawy ograniczania lub wykluczania prawa do kompensaty.

W efekcie tych prac... Ja zapisałam tutaj taką uwagę: oraz ewentualna zmiana art. 13. W swoich materiałach nie miałam... Nie wiem, czy państwo macie propozycję dotyczącą zmiany art. 13...

(Przewodniczący Michał Seweryński: On jest uchylony w tej wersji...)

Bardzo dużo dyskutowaliśmy o treści art. 13, ale, jak się wydaje, nie doszliśmy do konkluzji... Choć właściwie doszliśmy do konkluzji: treść art. 7 jest wystarczająca. Zgodnie z naszą propozycją dotyczącą art. 7a... Tak się rozpiłam w tej kolumnie środkowej... Podstawy odmowy przyznania kompensaty znajdują się w art. 8 konwencji i są następujące. I tutaj państwo macie wyliczone te podstawy. Pozwolę sobie je przeczytać, bo to jest ważne: kompensacja może być wyłączona lub obniżona ze względu na zachowanie ofiary lub wnioskodawcy przed, w trakcie lub po przestępstwie lub też w odniesieniu do krzywdy lub śmierci. A zatem musi mieć miejsce jakieś uchybiające zachowanie, negatywne, złe... Odnosimy się tutaj do przyczyniania się... I dalej: kompensacja może być również obniżona lub wyłączona ze względu na powiązania ofiary lub wnioskodawcy z przestępstwem zorganizowanym lub ich członkostwo w organizacji angażującej się w przestępstwa popełniane z użyciem przemocy, jak również jeżeli jej zapłata lub pełna zapłata byłaby sprzeczna z poczuciem sprawiedliwości lub porządkiem publicznym.

W związku z powyższym została wypracowana propozycja poprawki, której brzmienie jest następujące: kompensaty nie przyznaje się lub przyznaje w zmniejszonej wysokości proporcjonalnie do stopnia przyczynienia się ofiary do popełnienia czynu zabronionego... Czyli jeżeli ofiara w jakiś sposób przyczyniła do zaistnienia czynu, w związku z którym została poszkodowana, kompensacja może być obniżona lub w ogóle wyłączona.

Powiem państwu, że w materiałach... Żeby, powiedziałabym, nadać ludzką twarz tym wyłączeniom, przytaczano sprawę mężczyzny, który w trakcie zabawy... Kilka osób spożywało wspólnie alkohol. Jeden z mężczyzn wyszedł, a wówczas drugi usiłował zgwałcić konkubinę tego mężczyzny. Ten mężczyzna wrócił, doszło do szamotaniny, w wyniku której ten niedoszły gwałcieł zginął. I teraz jest pytanie, czy jego rodzina powinna uzyskać kompensatę. Jego rodzina wystąpiła o tę kompensatę, ale trzeba tu powiedzieć, że on ewidentnie dopuścił się przestępstwa i to zagrożonego, powiedziałabym, dosyć poważnymi karami. Jego przyczynienie się do popełnienia czynu zabronionego było ewidentne. Sąd w takich wypadkach powinien miarkować, czy on do tego czynu się przyczynił, a może całkowicie jego winą było to, że do takiego zdarzenia doszło. Gdyby on sam się do tego nie przyczynił, to czynu zabronionego mogłoby w ogóle nie być. Prawda?

(Przewodniczący Michał Seweryński: Argumentacja jest jasna.)

Jeżeli chodzi o ust. 2, to chodzi w nim o współsprawstwo. Ewidentnym tego przykładem jest bójka. Zgodnie z naszym kodeksem karnym wszyscy ci, którzy uczestniczą w bójce, są współsprawcami i, że tak powiem, na równi... Przepraszam, tutaj w ust. 2 powinno być napisane „nie przyznaje się”, a nie „nie wypłaca się”... Wypłata to jest czynność techniczna.

W drugiej części tego przepisu mamy sformułowanie: godziła się na ryzyko doznania skutków czynu zabronionego. O co chodzi? Proszę państwa, wydarzenia o charakterze... Weźmy na przykład nielegalne walki. Rodzina osoby, która uczestniczyła w takich nielegalnych walkach i doznała szkody, wystąpi o kompensatę. Trzeba jasno powiedzieć, że osoba, która doznała tego skutku, sama podjęła to ryzyko, godziła się na ryzyko doznania uszczerbku na zdrowiu, uczestnicząc w takich nielegalnych walkach.

(Senator Piotr Zientarski: Albo na przykład w wyścigach samochodowych.)

Tak, w wyścigach samochodowych. Różne tutaj mogą być... Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Panowie senatorowie...

Pan się zgłasza. Proszę bardzo.

Prokurator w Prokuraturze Generalnej Marek Woźniak:

Dziękuję, Panie Przewodniczący.

Marek Woźniak, Prokuratura Generalna.

Ja mam dwie uwagi do tego przepisu. Niewątpliwie jest on potrzebny, ale być może z niewielkimi albo z większymi, jeżeli państwo uznają to za stosowne, poprawkami. Stopień przyczynienia się ofiary do popełnienia czynu zabronionego, o którym mowa w proponowanym art. 7a ust. 1, jest zupełnie niedefiniowalnym pojęciem – bardzo trudno będzie sędziom ocenić, co to w praktyce znaczy. Pani legislator na jedną z takich sytuacji wskazała, ale to jest trudne do zdefiniowania, do przewidzenia. Wydaje mi się, że nieprzyznanie lub przyznanie kompensaty w zmniejszonej wysokości powinno następować nie w sytuacji przyczynienia się ofiary do popełnienia czynu – tak jak mówię, jest to bardzo trudne do zdefiniowania – ale przyczynienia się... Chodzi o rozmiar powstałej szkody. Wtedy to będzie zupełnie zrozumiałe. To pierwsza uwaga.

I druga uwaga. Zgodnie z proponowanym ust. 2 kompensaty nie wypłaca się, jeżeli ofiara była współsprawcą czynu zabronionego. To jest oczywiście przepis słuszny, ale co z innymi formami stadialnymi, zjawiskowymi przestępstwa? Współsprawca, sprawca kierowniczy, podlegacz, pomocnik... W takiej sytuacji kompensata może im jak najbardziej przysługiwać. Czy to wyłączenie nie powinno dotyczyć wszystkich form stadialnych i zjawiskowych? Dziękuję.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Dziękuję.

Czy jeszcze są jakieś inne wypowiedzi?

Proszę bardzo.

Członek Krajowej Rady Sądownictwa Sławomir Pałka:

Sławomir Pałka, Krajowa Rada Sądownictwa.

Ja mam taką uwagę. W tej nowej treści art. 7a nie obejmujemy wszystkich wyłączeń, które, jak się domyślam, chcielibyśmy czy Senat chciałby objąć. I tak na przykład

uczestnictwo w przestępczości zorganizowanej, o której mówi art. 8 konwencji, nie będzie powodowało wyłączenia prawa do kompensaty. W związku z tym pokrzywdzonemu w porachunkach gangsterskich będzie przysługiwała kompensata. Nie wiem, czy taki jest cel... Jeżeli tak, to zgoda, ale jeżeli nie, to trzeba powiedzieć, że te dwa ustępy nie załatwiają sprawy. Może łatwiej byłoby przetransponować art. 8 konwencji? Wtedy sprawa byłaby załatwiona.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Proszę.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Dyskusja na tym przepisie zwykle jest zdominowana dotychczasowym brzmieniem art. 7, który odnosił niemożliwość uzyskania kompensaty do strony podmiotowej sprawcy przestępstwa. Zarówno dyrektywa, jak i konwencja odchodzą od tego – sprawca, że tak powiem, nie jest taki ważny.

Jeżeli chodzi o uwagę pana przedstawiciela Prokuratury Generalnej, to wydaje się, że te inne formy stadialne będą rozumiane jako przyczynienie się... A jeżeli chodzi o przestępczość zorganizowaną, to oczywiście rozważyliśmy coś takiego. Zwróćmy jednak uwagę na to, jeżeli ktoś jest członkiem zorganizowanej grupy przestępczej i ulegnie przestępstwu, które nie jest związane z jego działalnością przestępczą w tej grupie zorganizowanej... Niemożność uzyskania kompensaty byłaby, jak mi się wydaje, nieuzasadniona. Wówczas karalibyśmy go... Przepraszam, to porównanie jest bardzo brzydkie, ale troszkę się tutaj narzuca, bo na zasadzie, czy można zgwałcić prostytutkę... To, że on należy do zorganizowanej grupy przestępczej, nie wyklucza jego człowieczeństwa. To, że on ulegnie wypadkowi w innych warunkach, niezwiązanych z jego działalnością przestępczą, nie może wykluczać możliwości dochodzenia przez niego kompensaty.

Członek Krajowej Rady Sądownictwa Sławomir Pałka:

Pozwolę sobie jedno zdanie... Ja absolutnie się z panią zgadzam. Nie taki jest sens mojej wypowiedzi. Chodziło o krzywdy, jakich doznał ten członek grupy przestępczej w związku ze swoją działalnością przestępczą – jeśli te przepisy zostaną utrzymane, to będziemy te krzywdy kompensować – a nie o to, że on miał wypadek drogowy czy ktoś go okradł... przepraszam, zły przykład... pobił zupełnie nie w związku z jego działalnością.

Przewodniczący Michał Seweryński:

No tak, ale czy to nie jest forma przyczynienia się do tego przestępstwa, do tego pokrzywdzenia przez przestępstwo? Sam udział w związku przestępczym jest przestępstwem. Jeżeli w ramach porachunków w obrębie organizacji ktoś zostanie pokrzywdzony czynem zabronionym, no to

poprzez swój udział w tej organizacji przyczynia się do tego pokrzywdzenia, do tego poszkodowania przez przestępstwo. Takie ogólne rozumowanie chyba jest prawidłowe.

Pan minister chciałby się wypowiedzieć?

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Wojciech Hajduk:

Panie Przewodniczący, ja mam ogólną uwagę dotyczącą użytych sformułowań. Jaka jest różnica – to jest pytanie do pani – pomiędzy nieprzyznaniem a niewypłaconiem z procesowego punktu widzenia? Jak to odnieść do samego procedowania, postępowania...

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Ale, Panie Przewodniczący, postępowanie kończy się wydaniem orzeczenia. Czy to znaczy, że jest przyznane, ale nie jest wypłacone? Ten drugi przypadek...

(Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis: Najpierw trzeba przyznać...)

Dobrze, ale... Kompensaty nie wypłaca się, jeżeli ofiara była współsprawcą czynu zabronionego. Jak ma to być wykonane technicznie? Jaka ma być forma orzeczenia, która uniemożliwia wypłacenie przyznanego świadczenia? Jak rozumiem... Kompensaty nie przyznaje się... To jest art. 7a ust. 1.

(Wypowiedzi w tle nagrania)

(Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis: Ale w dotychczasowych przepisach było zapisane, że przyznaje się... I wypłacano. Te osoby miały to świadczenie nie tylko przyznane, ale i wypłacone.)

Ale przyznanie jest... Jeżeli się przyzna, to nie można stwierdzić, że się nie wypłaca. To jest nielogiczne...

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Przepraszam, mnie nie chodzi o to, że sformułowanie „wypłaca się” jest nielogiczne, bo ono jest bardzo logiczne. Myślę, że każdemu właśnie o to chodzi – żeby mu kompensatę wypłacono. Kwestia dotyczy tego, jaka jest treść orzeczenia, które wydaje sąd. Czy sąd w postanowieniu będzie pisał „wypłaca się”, czy „przyznaje się”?

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Wojciech Hajduk:

Nie rozumiemy się... Jeżeli uznamy, że osoba domagająca się kompensaty jest współsprawcą, to w rozumieniu ust. 2 należy jej przyznać świadczenie, ponieważ nie jest wymieniona wśród tych osób, którym się nie przyznaje tego świadczenia. Nie wiem, czy dobrze się rozumiemy. Ust. 2, że tak powiem, nie wchodzi w zakres ust. 1. Ust. 1 określa, kiedy sąd odda wniosek o przyznanie, odda powództwo o przyznanie tego roszczenia. Innymi słowy mówiąc, te dwa przepisy powinny być skonstruowane w podobny sposób: nie przyznaje się w sytuacji opisanej w ust. 1, jak również nie przyznaje się wtedy, kiedy ta osobą jest współsprawcą czynu, z którego skutku wywodzi swoje prawo...

Przewodniczący Michał Seweryński:

Panie Ministrze, taką propozycję biuro już złożyło. To już jest poprawione.

(*Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Wojciech Hajduk: To przepraszam w takim razie.*)

To już jest sprostowane.

(*Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis: Tak, wskazałam... Mówiłam, że w tym przepisie jest błąd.*)

(*Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Wojciech Hajduk: Nie dosłyszałem, przepraszam.*)

Czy pani legislator chce się jeszcze wypowiedzieć?

Sprawa została przedyskutowana, propozycja poprawki – omówiona.

Ja ją przejmuję i poddaję poprawkę pod głosowanie.

Kto z panów senatorów jest za przyjęciem tej poprawki? (12)

Kto jest przeciw? (0)

Kto się wstrzymał? (0)

Dziękuję. Poprawka została przyjęta.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Uwaga czternasta to uwaga Krajowej Rady Sądownictwa. Jest ona związana z tą kwestią, którą przed chwilą państwo przegłosowaliście.

Następna uwaga, także ze strony Krajowej Rady Sądownictwa. Chodzi o przyczynienie się do rozmiaru szkody. Wydaje mi się, że pan z Prokuratury Generalnej, wskazując na przyczynienie się do rozmiaru szkody, odnosił się również do... zajął podobne stanowisko jak Krajowa Rada Sądownictwa. Szanowni Państwo, ja bym miała taką prośbę. Jeżeli Prokuratura Generalna bądź Krajowa Rada Sądownictwa ma propozycję, jak to zmienić, to ja bardzo proszę o pomoc. My nad tym pracowaliśmy... Nie chodzi tu o to, że ja rzucam państwu, nie wiem, jakieś wyzwanie, tylko...

(*Przewodniczący Michał Seweryński: Przepraszam, Pani Legislator, mówimy o tej przegłosowanej już poprawce z pktu 13? Teraz jesteśmy przy punkcie...*)

Tak, państwo już to przegłosowali, tylko że...

(*Przewodniczący Michał Seweryński: Bardzo przepraszam, ale skoro przegłosowaliśmy, to nie wracajmy do...*)

Panie Przewodniczący, ale ja bardzo proszę, bo coś jest na rzeczy... Ja rozumiem państwa argumentację, ale... Pracowaliśmy nad redakcją tego przepisu i wypracowaliśmy taką, o której już wspominałam. Nie byliśmy w stanie wypracować takiej redakcji, która by ujęła także rozmiar szkody. Chciałabym zaapelować na przyszłość, aby na przykład w trakcie drugiego czytania albo prac w Sejmie... Może będzie państwo do tego wrócili i zastanowili się nad konkretnymi sformułowaniami.

Przewodniczący Michał Seweryński:

To jest bardzo pomocna sugestia, ale na przyszłość, a nie na nasze dzisiejsze posiedzenie, bo już głosowaliśmy.

Proszę o następną.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Następna uwaga jest uwagą Sądu Najwyższego, aby w art. 7a... To już jest nieaktualne, bo odnosi się do brzmienia, które państwo już przegłosowali.

Uwaga siedemnasta również jest już bezzasadna.

I osiemnasta, uwaga Ministerstwa Sprawiedliwości dotycząca właściwości miejscowej sądu. Zwrócono uwagę na to, że właściwość miejscowa sądu, która jest związana z miejscem zamieszkania ofiary, to jest dobre rozwiązanie. Biuro Legislacyjne wskazało, że owszem, ale nie w tych przypadkach, kiedy ofiara jest cudzoziemcem i ma miejsce stałego pobytu poza terytorium RP.

I propozycja poprawki. Chodzi o to, aby zmienić ten przepis, nadać nowe, następujące brzmienie ust. 2: jeżeli nie można ustalić miejsca stałego pobytu osoby uprawnionej lub osoba ta ma miejsce stałego pobytu na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, właściwy jest sąd, w którego okręgu popełniono czyn zabroniony. Wówczas jest właściwość ze względu na popełniony czyn. W pozostałych przypadkach – właściwość związana z miejscem stałego pobytu ofiary.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Dziękuję.

Ktoś jeszcze chciałby zabrać głos? Panowie senatorowie mają uwagi?

Skoro nie, to ja przejmuję tę propozycję poprawki. Szczegółowo ją omawialiśmy na posiedzeniu komisji praw człowieka.

Kto z panów senatorów jest za przyjęciem tej poprawki? (12)

Kto jest przeciw? (0)

Kto się wstrzymał? (0)

Dziękuję. Poprawka została przyjęta.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Propozycja dziewiętnasta. Fundacji Dzieci Niczyje zaproponowała, aby dodać przepis z kodeksu postępowania karnego, który dotyczy reprezentacji małoletniego i ubezwłasnowolnionego. Przepis dotyczący reprezentacji małoletniego i ubezwłasnowolnionego... Ostatnią nowelizacją o pomocy i ochronie pokrzywdzonego i świadka do kodeksu postępowania karnego dodano przepis, który wskazuje, kiedy małoletni jest reprezentowany przez kuratora w sytuacji, gdy w sprawie nie może działać jego pełnomocnik ustawowy. Z tym że ja nie wiem, czy rzeczywiście tutaj... To jest nowa sprawa. Ta kwestia przybrała formę poprawki w trakcie prac w Senacie nad ustawą o świadku i pokrzywdzonym, w ostatniej chwili zostało to zgłoszone. Ta poprawka została przyjęta przez Senat, ale Sejm jeszcze jej nie przyjął. Nie wiemy, jaka będzie przyszłość tego przepisu. I dlatego ja bym zaproponowała, żebyśmy się na razie wstrzymali... Kiedy będzie drugie czytanie tego projektu, będzie wiadomo, jak został zmieniony kodeks postępowania karnego w tym zakresie. I wtedy albo za-

wrzemy tutaj jakiś przepis odsyłający, albo wpisujemy po prostu... Tak że ja bym proponowała, żeby nie wykluczać rozmyślenia nad tym problemem, bo to jest problem, ale jeszcze nie dzisiaj...

(Przewodniczący Michał Seweryński: Propozycji poprawki nie ma?)

Dzisiaj propozycji poprawki nie ma.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Czy panowie senatorowie chcieliby taką poprawkę sformułować?

Jeżeli nie, to przejdźmy do następnego punktu.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Uwaga dwudziesta, dotycząca materiałów czy dokumentów, jakie starający się o kompensatę powinien złożyć zgodnie z brzmieniem art. 9. Ministerstwo Sprawiedliwości protestowało przeciwko usunięciu przepisu, który miał na celu obowiązek – i to obowiązuje obecnie – opisanie stanu rodzinnego osoby uprawnionej. Zdaniem komentatorów obowiązek ten jest niczym nieuprawniony, zbyt wiele wymaga się od wnioskodawcy. Ten stan rodzinny nie zawsze ma znaczenie dla sprawy, a jeżeli ma... Jest tutaj odpowiedni przepis, zgodnie z którym w przypadku, kiedy ofiara zmarła, a uprawnionymi są członkowie jej rodziny, to muszą oni złożyć dokumenty, które mają dowieźć tego, że są osobami najbliższymi.

Uwaga dwudziesta pierwsza to niejako ciąg dalszy tej sprawy. Nie zgadzam się – i dlatego to tu wyodrębniłam – z uwagą dotyczącą tego rozbudowanego informowania o stanie rodzinnym w każdym przypadku ubiegania się o kompensatę. Tutaj propozycji poprawki nie ma. Nie chciałabym państwa senatorów... A nawet chciałabym namawiać do tego, żeby tego nie zmieniać, czyli żeby pozostało, to obecnie mamy w projekcie. Inaczej jest w kwestii wskazanej w punkcie dwudziestym pierwszym, który dotyczy tegoż art. 9. Wskazano, że dobrze byłoby, gdyby ta osoba wskazywała numer PESEL. Oczywiście jak najbardziej... We wnioskach, które kierowane są do sądu, i w pismach urzędowych powszechnie stosuje się numer PESEL. Ten wniosek byłby szczególnie, gdyby tego numeru nie zawierał. Jak mówię, proponuje się tutaj dodanie numeru PESEL.

I jeszcze coś: kwestia pozostawania we wspólnym pożyciu. Osoba pozostająca z ofiarą we wspólnym pożyciu powinna to uprawdopodobnić, w związku z czym proponuje się, aby złożyła oświadczenie o pozostawaniu z ofiarą, która poniosła śmierć, we wspólnym pożyciu. Złożenie takiego oświadczenia... I tu zwrócę się do państwa z ministerstwa. Czy samo złożenie oświadczenia o pozostawaniu z ofiarą we wspólnym pożyciu... Czy złożenie fałszywego oświadczenia zdaniem państwa będzie rodzilo skutki określone w kodeksie karnym jak przestępstwo?

Przewodniczący Michał Seweryński:

Jakie jest stanowisko, Panie Ministrze?

Proszę bardzo.

Starszy Specjalista w Wydziale Prawa Karnego w Departamencie Prawa Karnego w Ministerstwie Sprawiedliwości Damian Bebak:

Osoba składająca wniosek musi być uprzedzona o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Jeżeli zostanie pouczone, a mimo to złoży fałszywe oświadczenie, to będzie ponosiła taką odpowiedzialność.

(Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis: Czy my powinniśmy zapisać, że sędzia powinien pouczyć?)

Upoważnienie do pouczenia musi być...

(Wypowiedzi w tle nagrania)

Prokurator w Prokuraturze Generalnej Marek Woźniak:

Kodeks karny art. 233 §6. Może odczytam, być może to pomoże: przepisy §1–3 oraz 5 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej.

Przewodniczący Michał Seweryński:

To oznaczałoby, że tu trzeba dodać, że pod rygorem... po uprzednim poinformowaniu o odpowiedzialności karnej.

(Wypowiedzi w tle nagrania)

Wszystko jasne. Prawda? Propozycja dwudziesta pierwsza w tej uzupełnionej wersji. Uprzedzenie o odpowiedzialności karnej... Przejmuję tę propozycję poprawki w takiej wersji.

Panowie Senatorowie, kto jest za przyjęciem tej poprawki? (12)

Kto jest przeciw? (0)

Kto się wstrzymał? (0)

Jednogłośnie za. Dziękuję.

Przechodzimy do następnego.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Następna uwaga, dwudziesta druga, to jest kwestia podnoszona przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Chodzi o zwolnienie od kosztów związanych z dochodzeniem kompensaty. W naszym projekcie takiego zwolnienia nie zawarliśmy, a państwo z ministerstwa, można powiedzieć, tylko zasygnalizowali taką potrzebę. Nie ma propozycji poprawki. Poza tym taka decyzja pociąga za sobą istotne konsekwencje finansowe, w związku z czym wiele pozostałych zmian, a zwłaszcza zmiana polegająca na podniesieniu wysokości kompensaty do 25 tysięcy, stanęłyby pod znakiem zapytania – duża część kosztów zostałaby przeznaczona na tłumaczenia. Zastanawiam się, czy z tych samych funduszy, które są w ramach budżetu Ministerstwa Sprawiedliwości przeznaczone na kompensaty...

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Właśnie. Wydaje mi się, że nie. Budżet na kompensaty zostałby przeznaczony na kompensaty, a koszty tłumaczeń zostałyby pokryte z innych środków. Dziękuję.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Czy ktoś z panów senatorów chce sformułować poprawkę?

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Tak. W sprawach o charakterze międzynarodowym jest bardzo dużo dokumentów, które należy tłumaczyć. Zdarza się, że koszty tłumaczeń są równe kosztom uzyskanej kompensaty, w związku z czym ta kompensata... Przypuśćmy, że cudzoziemiec domaga się o kompensatę w Polsce. Składa dokumenty w swoim języku ojczystym, w języku swojego kraju. Po przetłumaczeniu tych wszystkich dokumentów na język polski okazuje się, że kompensata, którą uzyskał, jest równa kwocie, jaką zapłacił za te wszystkie tłumaczenia. Tak że problem jest. Kwestia... Ja nie odważyłam się na zapisanie propozycji poprawki. Jeżeli państwo senatorowie chcą poprawkę wprowadzić, to proszę bardzo. Jak rozumiem, ministerstwo zgłasza problem – to jest problem, który wynika z praktyki – ale również nie przedstawiło propozycji poprawki. No, to dotyczy budżetu... Ewentualnie państwo senatorowie... Dziękuję.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Czy panowie senatorowie wnoszą poprawkę w tej sprawie? Poprawki nie ma.

Przechodzimy do następnego punktu.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Uwaga dwudziesta trzecia została skonsumowana poprawką, która znajduje się w pktcie 8. To dotyczyło stosowania art. 322. A więc dwudziesta trzecia wypada...

Uwaga dwudziesta czwarta, Szanowni Państwo, dotycząca obowiązku informowania o uprawnieniach do ubiegania się o kompensatę. Można powiedzieć z ulgą, że to zostało już zrobione... W ustawie o pomocy i ochronie dla pokrzywdzonego i świadka został zawarty przepis zmieniający kodeks postępowania karnego, który na początku postępowania przygotowawczego nakazuje informować pokrzywdzonego o przysługującym mu prawie do kompensaty. Będzie to zawarte w treści... To jest zmiana art. 299 i art. 300 kodeksu postępowania karnego. Jeżeli przejdą poprawki Senatu, które zostały do tego zgłoszone, opracowana zostanie nowa treść rozporządzeń wykonawczych – jasna, przejrzysta, informująca o uprawnieniach pokrzywdzonego, w tym do ubiegania się o kompensatę.

Zawarta w pktcie 24 propozycja poprawki dotyczy jeszcze innej kwestii, a mianowicie... Prokuratura Generalna miała uwagi, które dotyczyły kwestii pouczenia. Bo były propozycje, żeby to prokuratorzy pouczali, żeby im to wpisać do obowiązków. Ale ostatecznie tak się nie stało, kodeks postępowania karnego troszeczkę inaczej to zrobił... Wydaje mi się, że bardzo dobrze. W obecnym brzmieniu art. 10 naszej ustawy, który mówi o organie pomocniczym

– tym organem pomocniczym jest właśnie prokurator – jest napisane, że prokurator pomaga pokrzywdzonemu w wypełnianiu wniosków, tych międzynarodowych na przykład, ale tylko na żądanie osoby uprawnionej. Propozycja jest taka, żeby wykreślić wyrazy „na żądanie osoby uprawnionej”. Wówczas on miałby obowiązek pomagać... Oczywiście jeżeli ktoś nie będzie o pomoc prosił, to prokurator nie będzie się ze swoją pomocą narzucał. Ale jeżeli taka osoba poprosi, to żeby prokurator wiedział, że ma taki obowiązek i żeby nie mówił, że...

Przewodniczący Michał Seweryński:

Sprawa jest jasna.

Czy panowie senatorowie chcieli się wypowiedzieć w tej sprawie? Chyba tylko poprzez głosowanie...

Ja przejmuję tę propozycję poprawki.

Kto z panów senatorów jest za przyjęciem tej poprawki? (12)

Kto jest przeciw? (0)

Kto się wstrzymał? (0)

Dziękuję bardzo. Poprawka została przyjęta.

Następną proszę.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Następna uwaga, dwudziesta piąta. Fantastyczna opinia Sądu Najwyższego... Powiem szczerze, że koledzy, którzy zajmują się zasadami legislacji, tę uwagę Sądu Najwyższego dodali do swojego zasobu przykładów, które podają... Trzeba przypomnieć, że ustawa o kompensacie bardzo szybko wchodziła... była procedowana. Kiedy ona była uchwalana – to było dobre kilka lat temu – Biuro Legislacyjne w ogóle nie miało możliwości zaproponowania poprawek. Państwo senatorowie poprzedniej kadencji, którzy ją uchwalali, również nie mieli takiej możliwości, ponieważ prace przebiegały w szybkim tempie – trzeba było zdążyć w terminach określonych dyrektywą. W ustawie został przyjęty przepis, zgodnie z którym nie przysługuje prawo wniesienia skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy napisał, że ten przepis jest niepotrzebny, że to jest superfluum, bo gdyby było dopuszczalne wniesienie skargi, toby to wynikało z kodeksu postępowania cywilnego. W związku z tym ta propozycja polegająca na wykreśleniu tego przepisu niczego tak naprawdę nie zmieniła. Żeby przysługiwało prawo wniesienia skargi kasacyjnej, trzeba po prostu wprowadzić, powiedziałabym, przepis pozytywny. Nie wystarczy zatem wykreślenie przepisu, który mówi, że kasacja nie przysługuje. Trzeba wprowadzić przepis, który powie, że kasacja przysługuje. A teraz... Ona i tak by nie przysługiwała w związku z brzemieniem przepisów dotyczących kasacji zawartych w kodeksie postępowania cywilnego.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Chyba wszystko jest jasne.

Czy w tej sprawie są jakieś uwagi?

Skoro nie, to poddaję pod głosowanie... Przejmuję tę propozycję poprawki.

Jeszcze pan senator, proszę bardzo.

Senator Piotr Zientarski:

Ja mam pewną wątpliwość. O ile pamiętam, kasacja w sprawach roszczeń cywilnych przysługuje, jeśli wartość wynosi...

(*Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis: Ale to jest postępowanie nieprocesowe.*)

Ja wiem, że to jest nieprocesowe, ale pewna zasada... To znaczy, że kasacja będzie przysługiwała, jeśli wartość zaskarżenia jest mniejsza niż 1 tysięcy zł? Od jakichś drobnych kwot... Trzeba się zastanowić. Z systemowego punktu widzenia jest pewien system ograniczeń, jeśli chodzi o wartość przedmiotu sporu i o kasację. Takie zupełnie, że tak powiem, otwieranie... W moim przekonaniu budzi to pewne wątpliwości.

(*Wypowiedź poza mikrofonem*)

Nie, system mówi, że... Przepraszam, ale teraz dokładnie nie pamiętam. Kasacja w sprawach cywilnych przysługuje, jeśli ta wartość wynosi 25 tysięcy, tak? Nie mylę się? Jaki jest obecny próg kasacji w postępowaniu cywilnym, Panie Sędzio?

(*Wypowiedź poza mikrofonem*)

Proszę spojrzeć... Wydaje mi się, że tak to wygląda.

(*Główny Specjalista w Wydziale Prawa Cywilnego w Departamencie Prawa Cywilnego w Ministerstwie Sprawiedliwości Hieronim Ostrowski: Zdecydowanie przeciwko wprowadzeniu kasacji wypowiadał się w tej opinii Sąd Najwyższy i nasza komisja kodyfikacyjna, dlatego że...*)

Ale proszę sprawdzić tę wartość. To byłby jakiś sygnał... Ja rozumiem, że to jest granica w postępowaniu karnym, ale...

(*Wypowiedzi w tle nagrania*)

(*Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis: Pięćdziesiąt...*)

Pięćdziesiąt?

(*Senator Marek Borowski: Ile?*)

Od 50 tysięcy przysługuje kasacja, a my tu mamy kwotę do 25 tysięcy i wprowadzamy kasację. Dlatego też ja mam bardzo poważne wątpliwości i raczej byłbym przeciwny...

Przewodniczący Michał Seweryński:

Kto z panów senatorów chciałby jeszcze wypowiedzieć się w tej sprawie?

(*Senator Piotr Zientarski: Przepraszam bardzo, jeszcze słowo... Jeśli należałoby wprowadzić, że nie przysługuje... Jak to sformułować?*)

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Tak jak jest sformułowane, to znaczy wykreślić... Tam jest teraz przepis, że kasacja nie przysługuje, ale to jest zły przepis. Ten przepis jest tak zwanym superfluum, czyli powtórzeniem, powtórzeniem tego, co jest w kodeksie postępowania cywilnego. Zgodnie z kodeksem postępowania

cywilnego kasacja w takich sprawach nie przysługuje. Tak więc pisanie w ustawie o tym, że nie przysługuje, jest błędem, bo i tak nie przysługuje...

(*Senator Piotr Zientarski: No to po co w ogóle o tym pisać?*)

Bardzo przepraszam, Panie Przewodniczący, ale nie na darmo taka propozycja znalazła się w tym projekcie. Nie zapominajmy, że prace nad tym projektem zostały zapoczątkowane w związku ze stanowiskiem rzecznika praw obywatelskich. Rzecznik praw obywatelskich wnosił, że kasacje w tych sprawach byłyby wskazane, ponieważ jest ogromnie rozbieżne orzecznictwo tych spraw. Zawsze trzeba pamiętać, że możliwość ostatecznego wypowiedzenia się przez Sąd Najwyższy rozstrzyga bardzo problematyczne kwestie. Jeżeli takie problematyczne kwestie pojawiałyby się... To są drobne sprawy i takich spraw jest niewiele. Chodzi zatem o to, że tych kasacji byłoby jeszcze mniej, naprawdę niewiele, a w tych kwestiach najtrudniejszych mógłby wypowiedzieć się Sąd Najwyższy i niejako ujednolicić orzecznictwo w tych sprawach. Takie było zdanie rzecznika praw obywatelskich, takie stanowisko wynika z komentarzy do tej ustawy, z opracowań autorytetów, które wypowiadały się w tej kwestii. Proszę zrozumieć, że... Państwo Senatorowie, chciałabym zwrócić uwagę, nikomu nie uchybiając, że Sąd Najwyższy ma daleko idący interes w tym, żeby kasacji nie było. I dlatego taka jest jego opinia. To samo dotyczy komisji kodyfikacyjnej składającej się głównie z profesorów, którzy są sędziami Sądu Najwyższego. W związku z tym stanowisko obu tych organów jest właśnie takie. No, kasacja jest to dodatkowy ciężar nałożony na plecy Sądu Najwyższego. Dziękuję.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Jeśli można, to udzielię sobie głosu jako dyskutantowi.

Nie lekceważę argumentów podniesionych przez pana przewodniczącego Zientarskiego, biorąc pod uwagę fakt, że w gruncie rzeczy w grę wchodzi stosunkowo niewielkie kwoty, nieduże pieniądze. Uruchamianie dla tego celu całego tego aparatu sądowego, łącznie z kasacją, wydaje się działaniem nieproporcjonalnym. Zdaje się, że jest jeden rodzaj orzeczeń, w przypadku których moglibyśmy się zastanowić, czy ich nie uwzględnić i nie dać kasacji... Chodzi o orzeczenie odmowne, odmowę przyznania kompensaty. Gdyby ograniczyć kasację tylko do tych spraw... Wydaje się, że wówczas można by było osiągnąć ujednolicenie w sprawie zasadniczej: kiedy się przyznaje, kiedy się nie przyznaje. I to jest istota rzeczy. Gdyby tego ograniczenia nie było, to rzeczywiście – rozumiem te obawy pana senatora Zientarskiego – mogłoby być tak, że jeśli potraktowano tego pokrzywdzonego odmownie, a chodziło o drobną kwotę... Jemu się wydaje, że za mało dostał, bo dostał 150 zł, a jego zdaniem powinien dostać 1 tysięcy. I od razu uruchomimy całą tę procedurę kasacji. Ja bym proponował, żeby się chwilę zastanowić nad ograniczeniem tej możliwości tylko do tych przypadków, w których orzeczenie sądu jest takie, że się nie przyznaje kompensaty. To już byłoby ważne ograniczenie.

Kto z panów senatorów chce zabrać głos?

Pan senator Zientarski, proszę bardzo.

Senator Piotr Zientarski:

Ja jeszcze chciałbym dodać... Jak państwo pamiętacie, w trakcie dyskusji przy okazji sprawozdania prezesa Sądu Najwyższego podniosłem bardzo ważną kwestię, jeśli chodzi o kasację, nad którą musimy się, w moim przekonaniu, zastanowić także dzisiaj. Ja nie jestem zwolennikiem odciążania na siłę Sądu Najwyższego. Cały czas podkreślałem, że wyłączone z kasacji są orzeczenia karne z warunkowo zawieszonym wykonaniem kar, które bardzo często powodują śmierć cywilną wielu osób. Sąd drugiej instancji orzeka z warunkowym zawieszonym wykonaniem kary drugiej, a obrońca nie ma możliwości wniesienia kasacji. I koniec.

(Głos z sali: Ale to są sprawy karne, Panie Senatorze.)

No tak, ale ja mówię o pewnym ogólnym spojrzeniu na obciążenie sądów. W moim przekonaniu w sytuacjach, kiedy, chociażby po zmianie konstytucji... Powiedzmy, że wobec parlamentarzysty orzeczono karę pozbawienia wolności, bez względu na to, czy z zawieszeniem, czy bez. Takiemu człowiekowi nie przysługuje kasacja. I koniec, i jest wyeliminowany. To jest tylko przykład. Natomiast tutaj może rzeczywiście to byłoby dobre... Chciałbym poprzeć to stanowisko, że w przypadkach odmowy przyznania kompensaty przysługiwała kasacja.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Pan minister chciałby się wypowiedzieć.

**Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości
Wojciech Hajduk:**

Ja chciałbym jedynie wskazać na ogólną wątpliwość co do zasadności kasacji. Kasacja jest środkiem nadzwyczajnym, który służy w sytuacjach naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię, a właściwie błędne zastosowanie przepisów postępowania procesowego, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Spójrzmy na art. 5 tej ustawy. Proszę państwa, to są sprawy nadzwyczajnie drobne, w przypadku których możemy mieć wątpliwości najwyżej co do okoliczności faktycznych, a w przypadku kasacji kwestionowanie podstawy faktycznej jest w ogóle niedopuszczalne. Ja w ogóle nie wiem, skąd się wziął pomysł... na jakiej podstawie ustalono, że w tego typu przypadkach powinna w ogóle przysługiwać kasacja. To są drobne sprawy.

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Wczytajmy się w ten przepis: kompensatę przyznaje się jedynie wówczas i w takiej wysokości, w jakiej osoba uprawniona nie może uzyskać pokrycia utraconych zarobków, innych środków utrzymania lub kosztów... Mówiąc krótko, koncentracja postępowania dowodowego będzie dotyczyła okoliczności faktycznych wskazujących na wysokość należności kompensaty.

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Ale generalnie zasada jest taka, że podstawą kasacji nie mogą być zarzuty dotyczące ustaleń faktycznych ani oceny dowodów. Tak więc to i tak nie będzie się mieściło... Mam wrażenie, że zostanie stworzony przepis, który będzie jakimś...

Przewodniczący Michał Seweryński:

Pan senator Borowski.

Senator Marek Borowski:

Ja też miałem wątpliwości co do tego, że Sąd Najwyższy będzie w ramach kasacji dyskutował nad tym, czy to ma być piętnaście, czy osiemnaście tysięcy... Musimy jednak przychylić się do uwag rzecznika, który starannie to zbadał. Przecież stąd właśnie wzięła się ta ustawa. Jeśli jest odmowa, to dla tej ofiary jest to sytuacja dość traumatyczna. Dyskusyjne jest to, czy poniosła uszczerbek, a jeśli tak, to jaki, czy nie poniosła uszczerbku, czy przyczyniła się, czy nie przyczyniła się... Jest na przykład bójka. Zostałem zaatakowany, ale nie nadstawiłem drugiego policzka, tylko przeciwnikowi przyłożyłem. I wtedy... Wydaje mi się, że ta propozycja jednak powinna zostać przyjęta.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Czy panowie senatorowie chcieliby się jeszcze wypowiedzieć?

Skoro nie, to ja formułuję taką poprawkę, jaką zaproponowałem. Pani legislator odpowiednio zapisze... Chodzi o to, że w sprawach, w których zapadło orzeczenie o odmowie przyznania kompensaty czy w przypadku odmowy przez sąd...

Taką poprawkę poddaję pod głosowanie.

Kto z panów senatorów jest za przyjęciem takiej poprawki? (12)

Kto jest przeciw? (0)

Kto się wstrzymał? (1)

Poprawka została przyjęta.

Proszę o następną.

**Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym
w Kancelarii Senatu Beata Mandyliś:**

Następna propozycja, bardzo słuszna, ma charakter, można powiedzieć, redakcyjny i jest związana z uwagą wniesioną przez Sąd Najwyższy. Dotyczy ona takiego etapu postępowania, kiedy Skarbowi Państwa przysługuje regres w stosunku do sprawcy czynu zabronionego. Sąd Najwyższy podnosi, że w tym momencie to już nie jest czyn zabroniony, bo jeżeli jest udowodnione, że dana osoba była sprawcą... Ona jest sprawcą przestępstwa. Proponuje się zatem, żeby w art. 14 ust. 1 wyrazy „czynu zabronionego” zastąpić wyrazem „przestępstwa”. Ja się zgadzam, że...
Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Proszę bardzo.

Kto chce się wypowiedzieć w tej sprawie?

Nikt. Ja przejmuję tę propozycję.

Kto z panów senatorów za przyjęciem tej poprawki? (13)

Dziękuję bardzo.

Poprawka została przyjęta.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Następna uwaga. To jest chyba ostatnia uwaga... Tak, ostatnia. Chodzi o przepisy dotyczące organu pomocniczego, a dokładnie o odesłania. Propozycja zawarta w projekcie w art. 10 nie zostaje zmieniona, to znaczy... Państwo senatorowie zmienili ten przepis jedynie w ten sposób, że usunęli wyrazy „na żądanie osoby uprawnionej”. Tutaj chodzi natomiast o konsekwencje zmian wprowadzonych w kolejnych artykułach. Te konsekwencje są takie. Przyjęte brzmienie art. 10 określa, że w ust. 1 mamy prokuratora, który jest organem pomocniczym właściwym w przypadku przestępstw popełnionych na terytorium RP. Natomiast w ust. 2 mamy prokuratora okręgowego, który będzie organem pomocniczym właściwym w sprawach o uzyskanie kompensaty przez ofiarę czynu zabronionego popełnionego za granicą. On będzie takim pośrednikiem międzynarodowym. Chodzi tu o konsekwencje redakcyjne w art. 15 i 16. Chodzi o to, żeby odesłać... A zatem nie organ pomocniczy na terytorium RP, tylko organ pomocniczy, o którym mowa w art. 10 ust. 2. Chodzi o prokuratora okręgowego; to on będzie właściwy w tych sprawach międzynarodowych. I to wszystko. To jest jedynie konsekwencja redakcyjna, na którą zwrócił uwagę prokurator generalny. Trzeba to uporządkować, żeby było wiadomo, o którego prokuratora chodzi. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Dziękuję bardzo.

Ktoś chce się wypowiedzieć w tej sprawie?

Pan senator, proszę.

Senator Marek Borowski:

Ja w kwestii formalnej. Tutaj zapisano, że w art. 1 dodaje się pkty 15–17, a dodano pkty 15 i 16.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Bardzo przepraszam państwa senatorów. Pkt 17 miała stanowić propozycja poprawki do art. 22, ale po rozmyślniach nad tekstem art. 22 stwierdziłam, że nie jest konieczna jego zmiana. Przepraszam, ale zapomniałam, że tu będą tylko pkty 15 i 16. Proszę wybaczyć.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Tę siedemnastkę trzeba przerobić na szesnastkę... Wtedy będzie poprawnie.

Ponieważ nie widzę chętnych do zabrania głosu, przemijamy tę propozycję.

Pan prokurator chciałby się wypowiedzieć?.

(*Prokurator w Prokuraturze Generalnej Marek Woźniak:* Ale nie w sprawie tej poprawki. Chciałbym zabrać głos na koniec...)

Kto z panów senatorów jest za przyjęciem tej poprawki? (13)

Dziękuję. Poprawka została przyjęta.

Chciałbym zapytać, czy pani legislator chce przedstawić nam jeszcze jakieś propozycje, czy też to już jest koniec.

(*Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:* To jest wszystko.)

Dziękuję.

Pan minister chciał zabrać głos. Proszę bardzo.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Wojciech Hajduk:

Szanowny Panie Przewodniczący! Wysoka Komisjo!

Chciałbym zgłosić wątpliwość natury ogólnej. Projekt ustawy przewiduje uchylenie art. 13 aktualnej ustawy, który reguluje obowiązek zwrotu kompensaty w określonych sytuacjach. Tę regulację zastąpiono wprowadzonym w projekcie art. 7a. Wątpliwość dotyczy tego, czy regulacja zawarta w art. 7a jest regulacją kompletną. Chodzi w szczególności o takie sytuacje, kiedy po przyznaniu kompensaty okaże się, że nie doszło do popełnienia przestępstwa, czynu zabronionego, a dana osoba uzyskała już świadczenie ze strony Skarby Państwa. Pojawia się pytanie, w jakim trybie Skarb Państwa mógłby dochodzić zwrotu tego typu świadczenia, skoro nie jest to uregulowane w przepisach ustawy. Trudno się tu też posiłkować przepisami kodeksu postępowania cywilnego. Jest to wątpliwość natury ogólnej. Teoretycznie można sobie wyobrazić ewentualne wznowienie postępowania, bo jest określony termin, w którym takiej czynności procesowej można dokonać, ale... W skrajnym przypadku możemy mieć do czynienia z wyłudzeniem kompensaty. Nie regulujemy kwestii obowiązku zwrotu takiego świadczenia. Z jednej strony wprowadzamy do przepisów odpowiedzialność karną za złożenie nieprawdziwego oświadczenia na temat stosunków rodzinnych, a z drugiej strony nie regulujemy samej kwestii zwrotu świadczenia nienależnie przyznanego przez sąd stronie, która okazuje się nie być stroną pokrzywdzoną. Dziękuję.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Proszę.

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Szanowni Państwo, w trakcie dzisiejszej pracy nad tym projektem zwróciłam się, w takim nieformalnym trybie, do państwa z ministerstwa z pytaniem, czy państwo nie macie propozycji poprawki do art. 13. My o tej kwestii dyskutowaliśmy i z tego, co ja pamiętam, to doszliśmy do jakiejś konstatacji. Żeby ta osoba złożyła wniosek o kompensatę, musi mieć miejsce zawiadomienie o przestępstwie. Skoro ona wyłudziła to świadczenie, to znaczy, że nie było przestępstwa, czyli złożono fałszywe zawiadomienie o przestępstwie.

(*Wypowiedź poza mikrofonem*)

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Wojciech Hajduk:

To niekoniecznie musi być fałszywie złożone zawiadomienie o przestępstwie. Ona może działać w błędnym przekonaniu, że wobec niej popełniono przestępstwo, choć faktycznie do tego nie doszło. I w tym momencie kompensata się nie należy. Tu mogą mieć miejsce różne stany faktyczne, które dzisiaj trudno sobie nawet wyobrazić. Chcę jednocześnie wskazać, że art. 5 ciągle mówi o tym, że kompensata przysługuje niezależnie od tego, czy sprawca lub sprawcy czynu zabronionego zostali wykryci, oskarżeni lub skazani. Mówiąc krótko, ja mogę być przekonany o tym, że wobec mnie popełniono przestępstwo, ponieważ w mojej ocenie poniosłem szkody. Dostaję od Skarbu Państwa kompensatę, ale po jakimś czasie okazuje się, że w ogóle nie było czynu zabronionego, że to był nieszczęśliwy dla mnie zbieg okoliczności, w związku z czym ta kompensata mi się nie należy. Jaki jest tryb zwrotu tych środków?

Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Beata Mandylis:

Ja myślę, że rozumowanie dominujące, przyjęte przy uchwalaniu dyrektywy i konwencji, a także przy uchwalaniu ustawy, jest takie. Dyrektywa i konwencja wychodzą z założenia – inne systemy prawne często się do tego odwołują – że obywatel jest osobą uczciwą, podczas gdy nasz system prawa wychodzi z założenia, że obywatel jest osobą nieuczciwą. W związku z tym konwencja nie zawiera zbyt wielu takich przepisów, które by pozwalały sformułować przepis, o którym my tutaj mówimy. Jeżeli nastąpił nieszczęśliwy zbieg okoliczności, który zakończył się dla jakiejś osoby ciężkim uszczerbkiem na zdrowiu, po czym w wyniku postępowania karnego okazało się, że to nie było przestępstwo, to ta osoba, mimo tego, że w jakiś sposób była pokrzywdzona, była poszkodowana i nie przyczyniła się... Wówczas ona musi zwrócić tę kompensatę. Wydaje mi się, że ustawodawca, podpisując konwencję czy dyrektywę, zgodził się na to, że w takich przypadkach poniesie koszty krzywdy tej osoby. Należy pogodzić się z tym, że będą takie osoby, które nie skłamały, a mimo to... Przecież ta osoba nie skłamała. Pan mówił, że ta osoba nie zgłosiła fałszywego oświadczenia, a więc żadnej winy ze strony tej osoby nie było. Po przeprowadzeniu postępowania karnego okazało się, że to był wypadek. A my mówimy: w takim razie oddawaj kompensatę. No ale ta osoba nie jest niczemu winna, bo ona w dobrej wierze składała wniosek o kompensatę, będąc przekonaną, że jej się ta kompensata należy.

Biuro Legislacyjne nie sformułowało propozycji takiej poprawki. Zwróciłam się do państwa z zapytaniem, czy taka propozycja istnieje, czy państwo chcecie taką poprawkę przedstawić... Cały proces legislacyjny przed nami. Art. 13 jest zmieniany, a więc zawsze będzie można, że

tak powiem, go ruszyć. Gdyby propozycja takiej poprawki powstała, będzie czas na to, żeby ewentualnie ją wprowadzić. Dziękuję.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Dziękuję.

Ja bym jeszcze dodał w tej dyskusji jeden argument, Panie Ministrze: zawsze pozostaje dochodzenie nienależnego świadczenia. Ja wiem, że z punktu widzenia interesu Skarbu Państwa lepszy byłby tryb procesu karnego, ale proces cywilny także... To byłyby jakieś nadzwyczajne sytuacje i trzeba byłoby udowodnić, że istnieje podstawa do zwrotu nienależnego świadczenia. A więc nie jesteśmy zupełnie bezbronni w tej sytuacji. Dziękuję bardzo.

Skoro nie ma innych uwag i nie ma innych propozycji poprawek, to poddaję pod głosowanie...

Pan prokurator jeszcze, proszę bardzo.

Prokurator w Prokuraturze Generalnej Marek Woźniak:

Co do uwag pana ministra... Oczywiście istnieje taka ewentualność. Wydaje się jednak, że to ryzyko będzie zminimalizowane. Jeżeli będzie zawiadomienie o przestępstwie, ale tego przestępstwa nie było – rozstrój zdrowia nastąpił na przykład z powodu zwykłego wypadku – to sąd i tak nie przyzna tej rekompensaty, ponieważ warunkiem jej przyznania jest stwierdzenie czynu zabronionego, a w tym momencie czynu zabronionego nie będzie.

Obecnie ustawa nie przewiduje i nie będzie przewidywać – nie ma tego w propozycjach – zwrotu kompensaty w sytuacji, kiedy na przykład później, po przyznaniu kompensaty, nastąpiła rekompensata szkody z tytułu na przykład ubezpieczenia albo z tytułu uzyskania tej kwoty z pomocy społecznej. Tego też nie mamy... Możemy oczywiście dyskutować na temat tego, czy nie przyjmując jakichś rozwiązań na poziomie projektu ustawy. Wymaga to dogłębnych analiz. Jak mówię, ryzyko uzyskania takich odszkodowań będzie minimalizowane poprzez odpowiednie przepisy ustawy. Dziękuję.

Przewodniczący Michał Seweryński:

Panowie Senatorowie, poprawki przegłosowaliśmy. Teraz poddaję pod głosowanie cały projekt ustawy wraz ze zmianami wynikającymi z przyjętych poprawek.

Kto z panów senatorów jest za? (12)

Kto jest przeciw? (0)

Kto się wstrzymał? (0)

Ustawa została przyjęta.

Czy pan senator byłby gotów być sprawozdawcą?

(Wypowiedź poza mikrofonem)

To wyznaczmy pana senatora Zientarskiego na sprawozdawcę. Dziękuję bardzo.

Zamykam posiedzenie.

Dziękuję wszystkim państwu za udział.

Kancelaria Senatu

Opracowanie:

Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk i łamanie: Biuro Informatyki, Dział Edycji i Poligrafii